

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

Sive Commentarius In Regulas Juris Pontificii, Qvæ In Libro Qvinto, Et
Sexto Decretalium Continentvr

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1659

Regvla XXXVII. Vtile non debet per inutile vitiari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61853)

6. Perinde fuerit etiam, fructum ex illa perceperit, vel non perceperit. *l. 1. §. ex die. tit. de vi, & vi armat. l. Certum C. de rei vendic.* Nam si malæ fidei possessor fuit, tenetur etiam de fructibus, quos non percepit, & quos diligens paterfam. percipere potuisset. 7. Ad illum extendi debet, qui non dolo, sed lata culpa desit possidere. Ea enim regulariter, (exceptis causis capitalibus) dolo æquiparatur. *l. Mulier. §. Sed etsi. tit. ad S. C. Trebellianum. Gaill. l. 2. obs. 110. n. 2.* & denique idem in beneficiis Ecclesiasticis locum habet. Nam qui dolo possidere desinit unum, ut obtineat alterum, re cognita pro possessore duorum condemnabitur. *Rebuff. in Tract. nominationum. q. 9. n. 19.*

III. Objicitur, inter possessorem, & eum, qui possidere desit, multæ differentiæ sunt, quo modo igitur æquiparari possunt? Differunt 1. qui verè possidet, directa actione convenitur, qui desit possidere, utili tantum. 2. Qui possidet, legis subsidio defenditur, habetque exceptionem ad quos-

cunque non dominos, quævis ipse malæ fidei possessor sit. Illi verò, qui desit possidere, lex non succurrit. 3. possessor de re ipsa, desinens possidere de pretio illius, & valore convenitur.

R. Quemadmodum fictio, & Veritas differunt, licet hujus vicem illa suppleat, ita effectus illarum diversi esse possunt, ubi ratio aliqua suadet. Iamque doli vitium est legibus, & æquitati inimicum, meritò punitur in illis, qui malum creditoribus suis machinantur. Quæcunque igitur contra eos constituta sunt, in ultione fraudis tendunt, nec ulla ratio permittit, ut eadem cum veris possessoribus libertate gaudeant. Quòd si etiam malæ fidei possessor legibus juvatur, ad commodum Actoris, & facilitatem recuperandi amissa pertinet. *Breviter*, qui dolo possidere desit, pro possessore habetur in sui damnum, non verò commodum, *V. Io. Andr. in Gloss. Dynum in Reg. Bona fides infra. Bartol. in l. Quoties. tit. si famul. furt. sec. dicatur.*

REGVLA XXXVII.

Vtile non debet per inutile vitari.

I. **I**nutile hæc dicitur, quicquid est, contra legem, vel naturam ejus rei, de qua agitur, & latissimè vagatur per materiam contractuum, testamentorum, litium, judiciorum, constitutionum, electionum, promissionum, & similibus: indeque, ut *Dynus* notat, innumerabilia exempla prostant. Paucis

illustrabimus. 1. Si electio prælati, vel Episcopi valida secundum Canones fuit, per falsam, & inutilem confirmationem non irritatur, sed manet in suo robore. *c. Si confirmationem de elect.* 2. donatio ultra 500. aureos vitiosa est, quod prohibita. *l. Sancimus. C. de donationibus.* Excessu sublato manet summa

Summa quingentorum licite facta. 3. ad contractum pupilli auctoritatem præbuit unus tutor falsus, & alter verus: propter hunc censetur validus contractus, quia utile per inutile non vitatur, intellige, quando inutile ab utili separari potest. *Ex emplum vide.* Aqua putei quoad usum separari non potest, pecora inde haurientia separari possunt. Tu plura, quam oportet, pecora ad aquatum ad meum puteum ducis, tollo, quæ numerum superant. Ducis non plura, sed insecta, non separo aquam putei, sed claudo. Item emisti censum pretio excessivo, ex centum sex, aut plures florenos paciscendo: contra Imperii leges actum est. Tolle excessum, in pretio 6. florenor. constabit pactum. *Caill. l. 2. obs. s. l. 1. §. Trebarius. tit. de aqua quotid. & aestiva. V. Alciatum Tom. IV. pag. 120.*

Ratio non una datur. Primò enim communi agentium, & contrahentium sensu obtinet, ita interpretandam esse dispositionem, ut potius valeat, quam irrita sit. Tollatur ergò, quod inutile est, & maneat utile. *l. Quoties. tit. de rebus dub. c. Abbate. de verb. signif. 2. quod dignius, & potentius esse, ad se trahit, quod minus dignum, & validum. Vtilia verò magis digna est nemo ignorat. 3. Naturam imitari convenit, quam cernimus rejicere impertinentia, & inutilia, reliquis conservatis. 4. Tacitus contrahentium consensus esse præsumitur, ut si quid minus idoneum intervenerit, pro nullo habeatur, nec id eò actus pereat. Denique aliis sæpè actus, qui per se, subsistere potest ex levi causa annullaretur. *l. 1. tit. de verb. oblig. Vivianus hic.**

II. Amplia. ad personas. Nam si in una persona vis agendi deficiat effectus subsistet in alia, ut si unus tutor verus sit, & alter falsus, hujus defectus non perdit robur alterius, neque gesta invalidat. 2. Quomvis aliquo modo resistere videatur tacita voluntas agentis. Nam si Monachus in professione sua per pactum aliquid ex bonis reservare nitatur, facturus professionem nihilominus, rejecto pacto valida erit professio. *Barb. in c. Cum ad Monasterium. de statu Mon. 3.* Valet etiam in rebus Ecclesiasticis. Prælatus servum Ecclesiæ manumittit, quod suppono licitum, simul eidem prædium donat, quod jure vetitum: hoc sublato valida est manumissio. Item si ultra triennium faciat locationem, rejectis annis imperimentibus valet triennii spatium, uti constitutum est. 4. Etiam contra Principem & Magistratum. Sub pcena confiscationis vetitum est frumentum evexere: quidam cum frumento vinum evexit, hoc relicto solum frumentum fisco cedit. Eadem ratio in aliis prohibitis mercibus est. 5. Idem in rebus impossibilibus accidit, ut quæ natura, vel jure impossibilia sunt, non vitient ea, quæ sunt possibilia. Unde dispositio, promissio, & votum de re partim possibili partim impossibili, quoad partem possibilem adimpleri debet. *Baldus ad l. 1. tit. de condition. institutorum. Eadem ratio in aliis omnibus est, in quibus tacite subintelligitur, Modò res dividua sit. V. Sanch. l. 9. de Matrim. d. 35.*

III. Objic. 1. Multi actus vitantur per appositionem certæ conditionis

nis, vel diel. Vtile igitur per inutile vitiari potest. Ejusmodi actus est electio, postulatio, matrimonium, & sim. Dynus ad Reg. 50. infra. Actus legitimi conditionem non recipiunt, neq; diem.

R. Ex Notatione prædicta. Ejus generis actus non sunt dividui, & de illorum essentia est, ut absque conditione, & tempore fiant. Ridiculum sanè est dicere, Contraho matrimonium pro die ultimo mensis Augusti, ut tunc primum valere incipiat. V. Dynus. l. cir.

Obj 2. Inter duos stipulantes unius idonea interrogatio, per incongruam alterius responsionem omnino destruitur & impedit stipulationem. l. 1. tit. de verb. obligat.

R. Cum secundùm Philosophos forma det esse rei, minimè illius defectus nocet tam in naturalibus, quàm mora-

libus. In stipulatione ut legitima sit, utriusque partis debita sponsio requiritur: quòd si una defecerit, non tam vitiabit actum, quàm ne fiat, impediet.

Idem dicendum est de electione Episcopi, quam irritant electores non legitimi: compromissis item, ac similibus pactis, quæ certis quibusdam legibus, & conditionibus alligantur, & earum defectu vitiantur. V. Baldus cum 10. casibus pro affirmativa & negativa parte. & Decium in l. Certe conditio. tit. si certum petatur. § Quoniam. Molin. de primo gen. l. 1. c. 2. n. 28. Layman l. 1. tract. 1. part. 2. c. 2. n. 13. & tract. 4. c. 19. num. 7. Card. Tusch. lit. V. Conclus. 373. Traquell. de Retractatu tit. 1. c. 1. fin. Barbosa axiom. 231.

REGULA XXXVIII.

Ex eo non debet quis fructum consequi, quod nifus extitit impugnare.

1. **H**Æc Regula spem commodi & lucri illis adimit, qui non ratione officii sui, sed quia injustam esse existimant rem, de qua agitur, illius causam, seu fundamentum subruere nituntur, non autem illos, qui ad id certa ratione ducuntur, quem admodum in exemplis videre est. Nam 1. Si tu Sempronii testamentum, in quo legatum habes, vel ut inofficium viter, ac temerè impugnes,

carebis eo, quòd inibi assignatur. l. Papinianus. tit. de inoff. testam. 2. Qui Decretales Summorum Pontificum non esse authenticas dixit, pro se nullam allegare, & subsidium ex ea sperare debet. c. Quo iure. Dist. 1. 3. Compositionem beneficiorum si oppugnare quis ausus fuerit, beneficium ex ea non reportabit. c. Cum olim. De censibus. Idem dic de quolibet Contractu, instrumento, testibus,